

POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Téma: Zbrane na rozhraní epoch. Stredoveké zbrane medzi stredným a dolným Dunajom v archeologických a historických súvislostiach.
Autor: Mgr. Martin Husár, PhD.
Oponent: Prof. PhDr. Egon Wiedermann, CSc.

1. Náročnosť spracovania riešenej problematiky

Úvodné pasáže habilitačnej práce M. Husára obsahujú vstupné atribúty riešenej problematiky – artefakt, čas a priestor. Skúmal vybrané typy militárií z obdobia stredoveku na teritóriu stredného a dolného Podunajska z rôznych aspektov, najmä však z pohľadu ich výrobných tradícií, interteritoriálnych analógií a vplyvov, deponovania (vodné prostredie), možnosti datovania a chronológie pomocou konkrétnych archeologických prameňov (Ivanka pri Dunaji - Farkašek), ale napr. aj ich lokálny výskyt či funkcionálnosť. Klasifikácia nálezov, z ktorej M. Husár vychádzal, pozostáva z chladných zbraní (meče, končiare, tesáky, šable), vrhacích alebo bodných zbraní (kopije, oštepky a osti), prípadne mechanických strelných zbraní (šípky lukostrelca) a úderových zbraní (sekery, palcáty, bojové čakany). Habilitant si stanovil neľahký cieľ – dôkladne spracovať skúmaný súbor artefaktov a objasniť početné otázky plynúce z výskumného procesu, predovšetkým však problém kontinuity či diskontinuity tvarov a dekoratívnych prvkov, presahu ich výskytu do nasledujúcich období, či úroveň medziteritoriálnych kontaktov a funkčného zaradenia sledovaných nálezov.

2. Posúdenie úrovne spracovania práce

Jednotlivé state habilitačnej práce vychádzajú z posledných prác, ktoré autor publikoval samostatne, ale aj v spoluautorstve. Modifikoval, aktualizoval a komentoval súbor vedeckých prác z poslednej cca päťročnej produkcie so zámerom precizovať sledovanú problematiku, a tak naplniť ciele habilitačnej práce. V tomto kontexte možno vnímať pozitívne snahu autora zaradiť do práce výstupy overené publikačnou praxou a oponentúrou a rovnako aj dôslednosť pri stanovovaní autenticity vlastných textov (prínosu) od spoluautorov. Dlhodobým bádáním získanú databázu prameňov doplnil o ďalšie položky a informácie z domácich i zahraničných depozitárov, či nálezových správ (Maďarsko, Rumunsko, Severné Macedónsko), čo mu umožnilo význame objektivizovať výsledky bádania. Na dosiahnutie potrebnej úrovne prípravy, spracovania, komparácie a zhodnotenia databázy prameňov využil autor nielen široký teritoriálny záber, ale aj

meritórnu domácu a zahraničnú vedeckú literatúru, ktorej prehľad a stručné zhodnotenie uviedol. Chvályhodne počas spracovávania výstupov práce upriamil pozornosť aj na menej prebádanú problematiku (napr. komparácia kopijí, oštepov a ostí zo Slovenska a Severného Macedónska), resp. na menej frekventované problémové okruhy (vodné, či funerálne nálezy).

3. Prínos a úroveň

Autor pomocou celého spektra metód bežne využívaných v archeologickom badaní (deduktívna, induktívna, komparatívna, typologická a pod.) skúmal militáriá radené od antiky až do postmedievalného obdobia, čo predstavuje pomerne široké časové rozpätie umožňujúce celkom primerane skúmať ich evolúciu. Ako bolo uvedené, oceniť treba, že sa nevyhol ani často opomínaným, prehliadaným, či problematickým pamiatkam alebo s nimi súvisiacimi okruhmi (rôzne druhy technologických, výrobných, ťažobných, infraštruktúrnych alebo krajinných dokladov), ako ani interdisciplinárnym poznatkom z oblasti etnológie, ikonografie, resp. archeobiológie a archeometalografie. Práve interdisciplinárny prístup k archeológii zbraní a vojny umožnil M. Husárovi otvoriť celý rad tém rôznej kategórie - od špecifických (týkajúcich sa napr. možnosti experimentu), geografických (regionalita, nadregionalita), až po napr. typovo-chronologické, prípadne kontinuálno-diskontinuálne. Rezultátom autorovho bádania je viacero konštatovaní, potvrdzujúcich viac-menej doteraz známe resp. predpokladané skutočnosti, napr. tvary niektorých militárií (kopije, oštepy) zo Severného Macedónska zo starších období boli produkované v duchu neskororímskych alebo byzantských tradícií, kým v severozápadných vnútorných Karpatoch (Slovensko) sa popri eurázijských predlôh objavili vo väčšej miere aj germánsko-franské prvky. Možnosti, či objektivitu mnohých ďalších interpretácií, či úvah do značnej miery relativizuje nerovnomerný stav výskumu. Za pozornosť stoja autorove úvahy o niektorých typoch zbraní deponovaných prostredníctvom vodnej infraštruktúry, ich využívanie v oblasti kultu, ďalej o zámernom ukladaní vodných nálezov a s tým spojených regionálnych špecifik, či špecifik spojených s ukladaním vrhacích alebo bodných zbraní v hrobových celkoch, a pod. Výsledky analýz militárií reprezentujúce súčasnú nálezovú bázu, resp. úroveň bádania a poznania možno považovať za prínosné.

4. Posúdenie formálnej stránky práce

Z transkripcie sledovaných bojových artefaktov je zrejmé, že autor veľmi kvalifikovane zvládol a osvojil si pomerne rozsiahly terminologický aparát. Disponuje znalosťami radiaciami ho k popredným stredoeurópskym odborníkom v archeológii zbraní a vojny v stredoveku. Po formálnej stránke je meritom habilitačnej práce súbor aktualizovaných štúdií, publikovaných autorom v minulosti. Z toho plynúci rôzny metodický, časový

a tematický záber je viditeľný už v úvode, v popise celkovej štruktúry práce. Za vysvetlenie však stojí rozvrstvenie kapitol dva až sedem, ktoré v princípe predstavujú len tri kapitoly (Archeológia prehliadaných a problematických pamiatok, Spolupráca s funerálnou archeológiou a Výskum v zbierkovom fonde múzea). V texte sa občas vyskytujú chyby v koncovkách (napr. s. 13). Do práce mohla byť zaradená aj prehľadná mapa s vyznačením záujmového územia a azda aj lepšie technicky upravené tabule, ktoré sú na hranici čitateľnosti.

5. Explicitne vyjadrený návrh na udelenie vedecko-pedagogického titulu docent

Habilitačnú prácu Mgr. Martina Husára, PhD. hodnotím ako prínosnú. Odporúčam ju prijať na habilitačné konanie a po jej úspešnej obhajobe navrhujem udeliť menovanému vedecko-pedagogický titul docent v študijnom odbore 2.1.25 Archeológia.

Topoľčany, 4. 8. 2021

Prof. PhDr. Egon Wiedermann, CSc.